

Titelblad van de *Walchersche Arkadia* door Mattheus Gargon. *Zeeuws Archief, KZGW, Zeelandia Illustrata, aanvulsten*, nr. 677.

Heer Visscher (Johannes de Visscher, predikant in Vrouwenpolder, JS), daar de grootste en uitmuntendste vruchten van Walcheren groeien, die uit Holland en alle plaatsen hier gebracht zijn. Daar aan volgt Huis en Hof van den Heer Pille, de Pelgrim geheten, van de Pelgrimage, zo het schijnt, onzer liever Vrouwe in den Polder, een Hof, die zeer groot is [...], dat het cie-raad van den Polder mag genaamt worden. (Later werd de hof omgedoopt in Elze-noord, JS.) Een weinig verder legt de plaats van den Heer Beaufort, die ook zeer wijd en breed uitschiet (Pieter de Beaufort, hof Twistvliet, JS) [...] Hooger op leggen noch andere Hoven en Plantagien, zo dat

men hier als in een gedurig bosch en wel-lustige dreeve langs een opgeschoten dijk wandelen kan, of rijden tot Domburg toe.' "Het zal tijd zijn om onzen Weldoener (Samuel Koning) te danken en Middelburg te gaan zien [...] Nauwlijks waren de dank-plichten afgelegd, of de Voerman kwam zeggen, dat de Speelwagen ingespannen was, en buiten voor de poort stond, daar zy met herhaalde dankbewijzen, en betuiging van erkenntnisse der ontlangene beleef-heden, opklommen, en ter rechter hand van den dijk af, eenen engen, doch belom-merden weg inreden."

Jaco Simons

1. M. Gargon, 'Walchersche Arkadia' I en II, Leiden 1715 en 1717 (uitg. Samuel Luchtmans).
2. W.M.C. Regt, 'Naamlijst der predikanten van Zeeland, 1565-1938', deel II, pp. 195, 196 (ZA, *Verzameling Genealogische Afschriften*, inv.nr. 962).
3. ZA, RAZE, *gerecht van Serooskerke*, inv.nr. 1197, fol. 34 en 35.
4. ZA, *Rekenkamer van Zeeland, Rekenkamer 'A'*, inv.nr. 743, fol. 20verso.
5. ZA, *Rekenkamer van Zeeland, Rekenkamer 'A'*, inv.nr. 743, fol. 19verso.
6. F. Nagtglas, 'Levensberichten van Zeeuwer', Middelburg 1888.
7. J. Simons, 'Hof Papegaaenburg', in: *Den Spiegel*, 2011, nr. 3, en 'Hof Vrijburg', in: *De Wete*, 2012, nr. 1.
8. ZA, *Rekenkamer van Zeeland, Rekenkamer 'A'*, inv.nr. 743, fol. 17.
9. J. Simons, 'Op de koffie bij Nicolaas van Hoorn' (Hof Noordbeek), in: *Den Spiegel*, 2015, nr. 2.
10. ZA, RAZE, inv.nrs. 1087-1092, *Landveer-schaar van Veere, transporten en plichten*, inv.nr. 1087, fol. 116 en inv.nr. 1088, fol. 100.

Walcheren van de kaart

Fort Vlissingen op de Pescadores

In de Straat van Taiwan, een 180 kilometer brede zeestraat tussen China en Taiwan, liggen de Pescadores. In het Chinees staat deze archipel bekend als Penghu. De verzameling van 64 kleine eilanden vormt sinds 1950 een provincie van Taiwan.

In 1604 arriveerden Wijbrand van Warwijk en zijn mannen op het hoofdeiland Penghu. Zij waren voor de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) vanuit de Indische archipel op weg naar Macau, een Portugese kolonie aan de Chinese kust. Het was de

Het hoofdeiland van Penghu heeft dezelfde naam als de eilandengroep en een omvang van slechts 64 vierkante kilometer. Dat is minder dan een derde deel van Walcheren.

Kaart van Formosa van Johannes Vingboons uit 1640. *Atlas van kaarten en aanzichten van de VOC en WIC, genoemd Vingboons-atlas. Zeeuwsche Bibliotheek, MAG 3146 C 18.*

De rode barbaar

De archipel werd aan het einde van de zestiende eeuw door de Portugezen op de kaart gezet. Omdat de bevolking bijna geheel bestond uit Chinese vissers, noemden de Zuid-Europeanen de eilanden destijds *Ilhas dos Pescadores* ofwel *Vissers-eilanden*.

bedoeling dat de nog jonge Compagnie vanaf de strategisch gelegen Pescadores contacten zou gaan opbouwen met het tot de verbeelding sprekende China, maar dat plan liep op niets uit. China toonde geen interesse. In de oudste tempel van Penghu's hoofdplaats Makung staat een stenen zuil met een tekst die trots vermeldt dat de ei-

landers een paar eeuwen geleden "de rode barbaar Wei Malan" hebben verdreven. Die barbaar was mogelijk de roodbebaarde Van Warwijk.

Fort Vlissingen

In 1624 werd in opdracht van de VOC een nieuwe poging gedaan tot vestiging op

De Pescadores, 64 kleine eilanden, detail uit de kaart van Formosa.

Penghu. De expeditie stond onder leiding van Cornelis Reijersz. Direct na aankomst werd begonnen met de opzet van een eenvoudig, provisorisch fort aan de noordzijde van de baai, ongeveer op de plek waar nu Makung ligt. Kort daarna richtte Reijersz een fort op aan de zuidzijde van de baai, op de uiterste punt van de landtong. De sterkte bevatte vier bastions. Een toegangspoort stond direct in verbinding met de baai. Het verdedigingswerk werd fort Vlissingen genoemd, uiteraard naar de Walcherse havenstad. Overigens kregen ook andere Pescadores-eilanden een Nederlandse identiteit, zoals Steenklippeneiland, Verdrietsland en Grote en Kleine Tafel-eiland. De Nederlanders haalden met hun activiteiten uiteraard de woede van de Chinezen op hun hals. Zij zagen vooral de bouw van een fort als een bezetting van hun grond-

gebied. Het gevolg was een twee jaar durende strijd. Dankzij hun effectievere oorlogsvoering kregen de Chinezen het voor elkaar dat de Nederlanders uiteindelijk het onderspit moesten delven. Fort Vlissingen bleef in 1624 verwoest achter. De contouren van het Nederlandse bouwwerkje zijn tegenwoordig nog vaag te ontwaren. Er is

Fort Zeelandia, detail uit de kaart van Formosa.

ter plekke een kleine gedenksteen geplaatst.

Formosa

De VOC verplaatste haar activiteiten vervolgens ongeveer 75 kilometer verderop, naar de westkust van Taiwan. Dit grote eiland heette in die tijd Formosa, het Portugese woord voor fraai of mooi. Opnieuw werd er een verdedigingswerk opgericht, waarbij gebruik werd gemaakt van het meegenomen afbraakmateriaal van fort Vlissingen. Het fort op Formosa luisterde aanvankelijk naar de naam Oranje, maar werd later Zeelandia genoemd. Het was gelegen op een eilandje voor de kust, ter hoogte van het tegenwoordige Tainan City. De baai voor die stad heette eeuwen geleden al Tajovan. De herkomst van de huidige naam Taiwan is daarvoor eenvoudig te verklaren.

Op een ander eilandje in de baai van Tajovan werd nog een redoute (een sterkte van kleiner formaat) gebouwd dat net als het fort op Penghu Vlissingen werd genoemd.

De Nederlandse initiatieven op Formosa leidden, in tegenstelling tot die op de Pescadores, tot succes. De voornamelijk Chi-

nese handelaren brachten porselein, zijde en goud naar Formosa en namen herten-huiden mee voor de Chinese en Japane markt. Het gebied rond fort Zeelandia groeide uit tot een welvarende handelsstad, van waaruit meer ontplooiingen op Formosa volgden. Deze leidden tot een voor de VOC belangrijke kolonie die tot 1662 heeft bestaan.

De Pescadores of Penghu-eilanden waren eeuwen geleden van groot belang vanwege hun gunstige ligging ten opzichte van het vasteland van Azië, en dat zijn ze nog steeds. Taiwan heeft hier een aanzienlijke legermacht gestationeerd. In strategisch opzicht is er dus weinig veranderd.

Jaco Simons

Bronnen

- P. van Wierchen, 'Vadencum van de Oost- en West-Indische Compagnie', Utrecht 2002.
- J. Gommans en R. van Duijn, 'Grote atlas van de VOC, deel VII', Voorburg 2010.

Links: fort Vlissingen werd door Vingboons aan de noordzijde van de baai van Penghu gestuurd. Rechts: hier staat fort Vlissingen wel op de juiste plaats, aan de zuidzijde van de baai, op de uiterste punt van de landtong.

De Straat van Taiwan. Detail uit kaart, *Kosmos Grote Wereld Atlas*, Zeeuwsche Bibliotheek.

